

PEDAGÓGUSOK A ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSBAN

Kutatási program – 2017.

Pedagógus kompetenciák

A pedagógus szakma (amelyet nagyon sokan nem szakmának, hanem hivatásnak tekintenek és neveznek) azon kevés foglalkozások közé tartozik, amelyek a személyiség egészét igénybe veszik, sok esetben az úgynevezett hivatali munkaidőn túl is. Az ilyen szakmát művelők esetében az önreflexió igénye rendszerint jelentős mértékű, és ez nem csupán a munkavégzés eredményességéhez kapcsolódik, hanem jelentkezik a saját szakmai kompetenciák (szakmai tudás, a munkakör betöltéséhez kapcsolódó kompetenciák) megítélésében is. Ez az „önértékelés” nem csupán a mindennapi oktatómunkára vonatkozhat (ahol az értékelés magas foka egyértelmű), hanem a speciális foglalkozásokra, az iskolán kívüli tevékenységre, a tudományos munkavégzésre, illetve a vezetői alkalmassággal kapcsolatos értékelésre is.

Kisebbségi közegben a saját szakmai kompetenciák megítélésének kérdésköre két szempontból is fontos lehet. Mindkét szempont a kisebbségi státusszal kapcsolatos, azonban az egyik az egyéni tevékenység szintjén, míg a másik a szakpolitikai tervezés szintjén jelentkezik. A kisebbségi társadalomhoz tartozó pedagógus gyakran kerül olyan helyzetbe, hogy munkaköre betöltése során olyan egyéni (az esetek többségében önkéntes) plusz feladatokat vállal (vállalhat), amelyek kötelezően nem részei a munkakörének. Adott esetben az ilyen plusz feladat akár el is térhet a szakmai képezésétől. Az a tény, hogy milyen mértékben érzi/tudja magát kompetensnek egyik vagy másik feladat elvégzésére, nagymértékben befolyásolhatja azt, hogy vállal-e vagy nem vállal ilyen pluszfeladatokat. Ugyanakkor az ilyen tényfeltáró munka alapján – ez a második szempont – a szakpolitikások kisebbségi léptékben, igény szerint, célirányos kompetenciafejlesztő programokat szervezhetnek, erősítve olyan kompetenciákat, amelyek megszerzését az országos rendszer nem támogatja.

Kutatásunk eredményei azt jelzik, hogy **a pedagógusok saját szakmai kompetencia értékelése magas**. Az oktatási rendszer működése szempontjából ez akkor is pozitív tényező, ha az önértékelések esetleg eltúlzottak, vagy ha a vezetők, a szülők ezzel kapcsolatos véleménye adott esetben nem ennyire egyértelmű. A saját szakmai kompetenciákba vetett bizalom a rendszer egyik olyan belső erőforrása, amely kiszélesíti a teret az olyan programok és kezdeményezések előtt, amelyek az oktatási rendszer saját mozgásterének gazdagításával kapcsolatosak. Ugyanakkor ezek a magas mutatók arra engednek következtetni, hogy ha a pedagógusok az iskolai tevékenység során korlátokat, akadályokat érzékelnek, akkor az okokat külső, rendszerszintű tényezőkben (országos rendszer, törvények, vezetők, családok, anyagi keretek stb.) fogják keresni, és nem a saját kompetenciák körén belül.

PEDAGÓGUSOK A ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSBAN

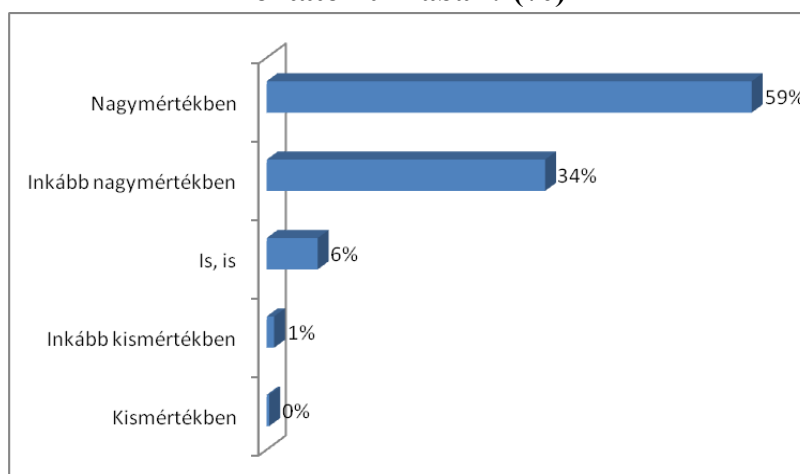
Kutatási program – 2017.

A mindennapi oktatómunkát illetően a válaszolók több mint 90 százaléka jelzett egyértelműen pozitív önértékelést. A fennmaradó két kisebb csoport („is-is” válaszok aránya 6 százalék, negatív válaszok aránya 1 százalék) válaszaik több tényezővel is magyarázhatók (nem a képzettségüknek megfelelő tárgyat oktatnak, pályakezdők, pályaelhagyást tervezők stb.) Magasnak tekinthető azok aránya (81 százalék), akik alkalmasnak tartják magukat a jó képességű tanulókkal való külön foglalkozásra.

Meglepően magas azok aránya is, akik az iskolai oktatási-nevelési munkán kívüli foglalkozások köréből a kirándulások, természetjáró programok szervezésében tartják magukat képzettnek/alkalmasnak. Az ilyen irányú pozitív válaszok (alkalmas, nagyon alkalmas) aránya megközelíti a válaszolók háromnegyedét (72,6százalék). A negatív, a megengedő és a pozitív válaszok eloszlását tekintve hasonló megoszlást mutatnak azok a válaszok is, amelyek az iskolai rendezvények szervezésével kapcsolatos kompetenciákra vonatkoznak.

A vezetői szerepek betöltéséhez szükséges kompetenciák tekintetében a válaszolók közel egyharmada (31 százalék) igenlő választ adott, közel egyharmaduk bizonytalan, valamivel több mint egyharmaduk (39 százalék) pedig nem tekinti magát képzettnek/alkalmasnak vezetői szerep betöltésére. Hasonló arányokat rögzítettünk a tudományos munkavégzésre való alkalmasság megítélésében. Ezzel kapcsolatban azonban ki kell emelni azt, hogy az ilyen irányú képzettséget/alkalmasságot jelzők aránya (40 százalék felett) magas értéknek tekinthető, és az oktatási rendszer jelentős belső pozitív adottságára utal.

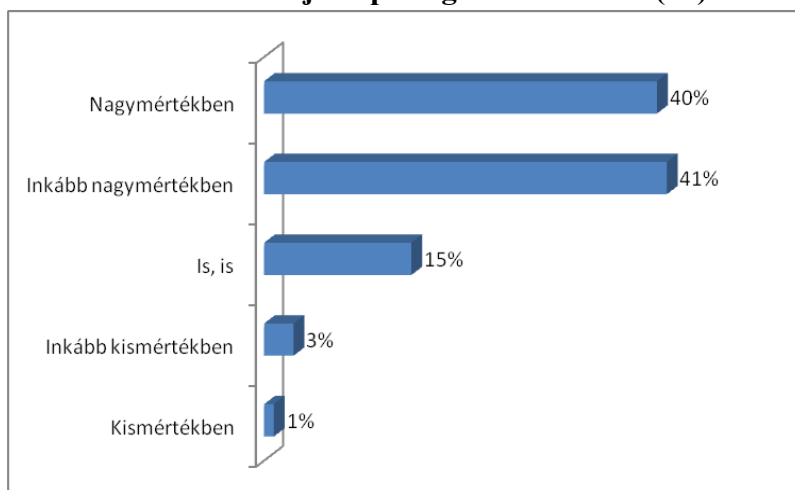
Milyen mértékben érzi saját magát képzettnek/alkalmasnak a mindennapi oktatómunkában? (%)

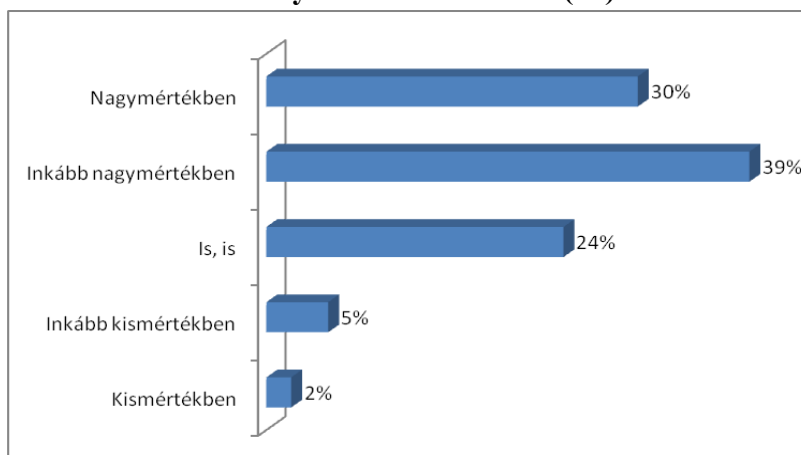
PEDAGÓGUSOK A ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSBAN

Kutatási program – 2017.

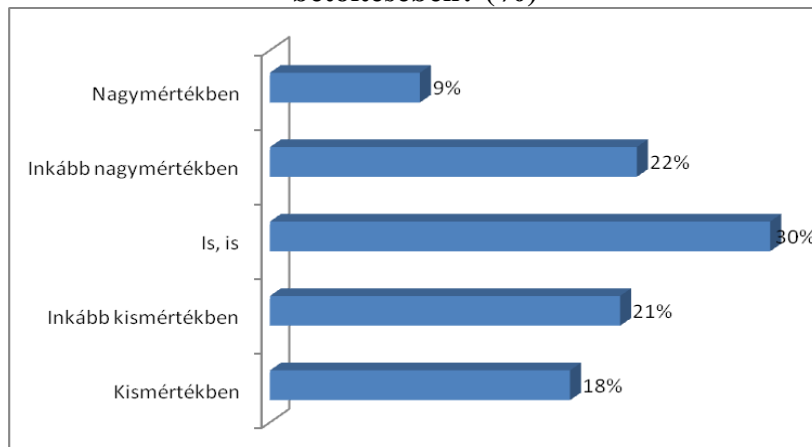
Milyen mértékben érzi saját magát képzettnek/alkalmasnak külön foglalkozások szervezésében jó képességű tanulókkal? (%)

Milyen mértékben érzi saját magát képzettnek/alkalmasnak az iskolai rendezvények, versenyek szervezésében? (%)

Milyen mértékben érzi saját magát képzettnek/alkalmasnak a vezetői szerepek betöltésében? (%)

PEDAGÓGUSOK A ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSBAN

Kutatási program – 2017.

A táblázat a nagy régiók szerinti (Partium, Belső-Erdély, Székelyföld) adatok összehasonlításra kínál lehetőséget. A „negatív” jelölés a „kismértékben”, illetve „inkább kismértékben” válaszok összevont adatait tartalmazza, míg a „pozitív” jelölés a „nagyértékben”, illetve „inkább nagyértékben” válaszokat foglalja magában.

Milyen mértékben érzi saját magát képzettnek/alkalmasnak az alábbi területeken (1-5)

	Negatív				Is-is				Pozitív			
	P	BE	SZ	ÁTLAG	P	BE	SZ	ÁTLAG	P	BE	SZ	ÁTLAG
Mindennapi oktató munka	1,4	1,2	1,2	1,2	5,9	5,9	6,4	6,2	92,7	92,9	92,5	92,6
Felzárkóztató foglalkozás	7,5	8,6	7,7	7,8	23,9	28,0	27,4	26,8	68,6	63,4	64,9	65,4
Külön foglalkozás jó képességű tanulókkal	4,4	3,7	3,8	3,9	16,0	15,8	15,1	15,4	79,6	80,5	81,0	80,7
Iskolai rendezvények, versenyek szervezése	6,6	7,7	7,1	7,1	25,3	24,5	23,6	24,1	68,1	67,8	69,2	68,8
Kirándulási, természetjárás szervezése	8,0	7,8	7,0	7,3	21,3	22,3	19,2	20,1	70,7	69,9	73,8	72,6
Tudományos munka	26,6	22,2	25,9	25,5	31,5	29,8	33,9	32,8	41,9	43,0	40,2	41,7
Vezetői szerepek betöltése	39,8	36,2	38,7	38,6	28,7	28,5	30,6	29,9	31,5	35,3	30,7	31,5